خبر

خوانش یک جابه‌جایی در کمیسیون امنیت ملی همزمان با گشایش مجلس
تغییر توازن در بهارستان!

شرق: دوشنبه‌شب، پس از هفته‌ها تعلیق ناشی از پیامدهای جنگ رمضان، صحن مجلس شورای اسلامی با حضور ۲۵۹ نفر از نمایندگان، رنگ و روی فعالیت به خود گرفت. در این جلسه شبانه که با هدف تدوین سازوکاری برای برگزاری جلسات مجازی در شرایط اضطراری برگزار شد، طرح اصلاح تبصره‌ای از آیین‌نامه داخلی به تصویب رسید تا امکان قانون‌گذاری در بحران‌ها فراهم شود. اما مهم‌تر از آن، اعلام وصول طرح «اقدام راهبردی تأمین امنیت و پیشرفت پایدار تنگه هرمز و خلیج فارس» بود که به عنوان نخستین گام در جهت خط‌مشی جدید نمایندگان در قبال تحولات منطقه تلقی می‌شود. آخرین جلسه علنی مجلس پیش از آغاز جنگ ۴۰روزه، ۲۸ بهمن‌ماه ۱۴۰۴ بود که در بررسی اصلاحات لایحه بودجه ۱۴۰۵ به پایان رسید و قرار بود ۱۰ اسفندماه جلسه بعدی صحن علنی برگزار شود، اما از ۹ اسفندماه ۱۴۰۴ با حمله آمریکا و رژیم اسرائیل به کشورمان، برگزاری جلسات به دلیل مسائل امنیتی به تعویق افتاد. البته از زمان آتش‌بس، کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی جلسات خود را با دعوت از مسئولان، وزرا و برخی مقامات لشکری و کشوری برگزار می‌کردند. با این حال، مجلس به شکل رسمی خود، دوشنبه‌شب در غیاب محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس، تشکیل شد و مهم‌ترین رویداد اصلی و تعیین‌کننده این هفته سیاسی را باید در انتخابات هیئت‌رئیسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس جست‌وجو کرد. نتیجه این انتخابات که برای اجلاسیه سوم مجلس دوازدهم برگزار شد، بیش از یک جابه‌جایی اداری، نشان از تغییر در موازنه قدرت و جریان‌شناسی سیاسی مجلس داشت. بر اساس نتایج اعلام‌شده، ابراهیم عزیزی به عنوان رئیس، عباس مقتدایی و امیر حیات‌مقدم به عنوان نواب اول و دوم، حسن قشقاوی به عنوان سخنگو، و بهنام سعیدی و یعقوب رضازاده به عنوان دبیران اول و دوم انتخاب شدند. نکته مهم این انتخاب‌ها، رأی‌نیاوردن سیدمحمود نبویان و ابراهیم رضایی، دو نماینده شاخص جریان تندرو، برای تصدی پست‌های نایب‌رئیسی و سخنگویی بود. این اتفاق در محافل سیاسی به عنوان یک تغییر محسوس در ترکیب هیئت‌رئیسه ارزیابی شد و واکنش فوری جریان نزدیک به پایداری را به همراه داشت. سایت رجانیوز در واکنشی تند، این نتیجه را «دیکتاتوری تفاهم‌نامه» خواند و از آن به عنوان تلاش برای حذف چهره‌های مخالف مذاکره یاد کرد. این ادبیات نشان‌دهنده عمق شکاف‌های درون‌جناحی در مواجهه با رویکرد جدید حاکم بر کمیسیون است. به موازات این تحولات، جنجال رسانه‌ای درباره اظهارات محمود نبویان بر پیچیدگی فضا افزود. نبویان که در برنامه زنده شبکه خبر حضور یافته بود، با قرائت بخش‌هایی از مکاتباتی که آنها را به مقام رهبری منتسب کرد، مدعی شد ایشان نسبت به روند مذاکرات اسلام‌آباد انتقاد داشته و بر موضوعاتی چون اخذ غرامت و اعمال حاکمیت بر تنگه هرمز تأکید کرده‌اند. شبکه خبر بلافاصله برنامه او را قطع کرد و روابط عمومی صداوسیما در اطلاعیه‌ای این اقدام را «اشاره ناقص و مخدوش به اسناد دارای طبقه‌بندی» خواند که مستوجب پیگرد قضائی است. این واکنش که به برکناری مدیرکل مربوطه نیز انجامید، نشان داد رسانه ملی با همه مخالف‌خوانی که با مذاکرات دارد، به دنبال ورود به بازی افشای اسناد محرمانه و طرح روایت‌های غیررسمی و انتساب این روایت‌ها به مقام رهبری در فضای آنتن زنده نیست. در جلسه نخست مجلس بعد از ماه‌ها تعطیلی نیز بیانیه ۱۸۰ نفر از نمایندگان که بر ضرورت پیگیری انتقام، پایان تفاهم اسلام‌آباد و تصویب قانون مدیریت تنگه هرمز تأکید داشت، نشان از اولویت‌های نمایندگان مجلس داشت. به هرحال در چنین شرایطی، انتخابات کمیسیون امنیت ملی را باید در بستر این تقابل‌ها تفسیر کرد. کناررفتن چهره‌های تندرو از هیئت رئیسه، در عین حال که با واکنش تند جریان پایداری مواجه شده، می‌تواند نشانه‌ای از تغییر رویکرد حداقلی در مجلس برای مدیریت فضای مذاکرات و کاهش تنش‌های سیاسی باشد. هرچند ارائه روایت واحد از این تغییرات دشوار است و ابهامات موجود در انتخاب رئیس کمیسیون و گزارش‌هایی مبنی بر احتمال برگزاری مجدد انتخابات و تکذیب خبر فارس که چنین ادعایی را مطرح کرده بود، نشان داد این تحولات همچنان در هاله‌ای از پیچیدگی قرار دارد. از این رو آنچه مسلم است، بهارستان در هفته‌های پیش‌رو محل رقابت جدی گفتمان‌های سیاسی برای تعیین مسیر سیاست خارجی و امنیتی کشور خواهد بود.

ماجرای نامه سیدمحمد خاتمی به رهبر شهید بعد از جنگ ۱۲روزه

رئیس دولت اصلاحات با انتقاد از جریان‌های مخالف صلح گفت: صلح را خیانت دانستن و صلح‌جویی را خلاف مرام امام حسین(ع) معرفی‌کردن و از نام آن حضرت برای توجیه مخالفت با مذاکره و مذاکره‌کنندگان استفاده‌کردن، به‌هیچ‌وجه با جوهر اسلام محمدی(ص) نسبتی ندارد. به گزارش جماران، حجت‌الاسلام سیدمحمد خاتمی در جمع مشاوران خود با اشاره به شرایط کنونی کشور، بر ضرورت حمایت از توافق و حرکت در مسیر صلح و کاهش تنش‌ها تأکید کرد. او با بیان اینکه اکثریت مردم با وجود گرایش‌های مختلف از هرگونه دخالت و تجاوز خارجی خشمگین هستند، افزود: مردم در عین حال نسبت به آینده نگران‌اند و خواستار پایان‌یافتن مخاصمات و رهایی کشور از مشکلات متعدد هستند. از این رو، بیش و پیش از هر چیز، نظام حکمرانی باید به صلاح ایران و ملت با همه تفاوت‌ها و تنوع‌هایش بیندیشد و مراقب باشد فرصت‌های ارزشمند توافق از دست نرود و به تهدید تبدیل نشود.

رئیس دولت اصلاحات با اشاره به تدوین تفاهم‌نامه ۱۴ماده‌ای برای رفع مخاصمه و دستیابی به توافق پایدار، این اقدام را آغاز راهی برای عبور از بحران‌های داخلی و بین‌المللی دانست و اظهار کرد: این تفاهم‌نامه با وجود همه دشواری‌ها می‌تواند افق تازه‌ای پیش‌روی ایران بگشاید.

او در بخش دیگری از سخنان خود، با انتقاد از برخی مواضع علیه مذاکره و صلح، تصریح کرد: صلح را خیانت دانستن و صلح‌جویی را خلاف مرام امام حسین(ع) معرفی‌کردن و از نام آن حضرت برای توجیه مخالفت با مذاکره و مذاکره‌کنندگان استفاده‌کردن، به‌هیچ‌وجه با جوهر اسلام محمدی(ص) نسبتی ندارد. رئیس دولت اصلاحات با اشاره به فضای پس از جنگ، گفت: خشم مردم از شهادت رهبر فقید کشور، فرماندهان نظامی، نیروهای امنیتی و شهروندان بی‌دفاع کاملا طبیعی است، اما آنچه امروز باید مبنای تصمیم‌گیری قرار گیرد، عبور از بحران‌ها و جلوگیری از تشدید مشکلات کشور است.

خاتمی در ادامه با هشدار نسبت به تلاش برای تخریب روند توافق اظهار او با یادآوری نامه‌ای که پس از جنگ ۱۲روزه به رهبر فقید نوشته بود، گفت: در آن نامه با اشاره به کتاب «پرشکوه‌ترین نرمش قهرمانانه تاریخ» که ایشان ترجمه کرده‌اند، پیشنهاد کردم برای حفظ اقتدار کشور و نظام، گام در مسیر صلح برداشته شود. رئیس دولت اصلاحات با تأکید بر اینکه «با همه وجود طرفدار صلح شرافتمندانه» است، افزود: بعید می‌دانم اسرائیل به آسانی اجازه برقراری صلح پایدار در منطقه را بدهد، اما هر اقدامی که سایه جنگ را از سر کشور دور کند و مانع سخت‌ترشدن زندگی مردم شود، به سود ایران و مصلحت ملی است.

آیت‌الله سیدمصطفی خامنه‌ای در مراسم بزرگداشت «آقای شهید ایران»:
صبر با انتقام منافات ندارد

مراسم بزرگداشت «آقای شهید ایران» حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای، با حضور هزاران نفر از اقشار مختلف مردم، خانواده‌های معظم شهدا، رؤسای قوا، جمعی از مقامات کشوری و لشکری و سفرا و نمایندگان کشورهای خارجی در شبستان مصلای امام خمینی(ره) تهران برگزار شد. بر اساس این گزارش، شبستان مصلای تهران مملو از جمعیتی بود که با مشت‌های گره‌کرده و شعارهای انقلابی، بر تداوم راه شهید انقلاب تأکید داشتند. آیین یادبود با تلاوت آیاتی از کلام‌الله مجید و نواختن سرود ملی جمهوری اسلامی ایران به‌طور رسمی آغاز شد و سپس با شعرخوانی حاج محمود کریمی، مداح اهل بیت(ع)، در وصف مقام والای امام مجاهد شهید، ادامه یافت. در این گردهمایی عظیم، جمعیت با برافراشتن پرچم‌های جمهوری اسلامی، تصاویر آقای شهید انقلاب و پلاکاردهایی با محتوایی همچون «ما همه خونخواه شهیدیم»، «راه شهید ادامه دارد» و «انتقام خون شهدا قطعی است»، بر عزم راسخ خود برای ایستادگی در برابر دشمنان و پیمان ناگسستنی با آرمان‌های انقلاب، مقاومت و سربلندی ملی تأکید ورزیدند.

صبر هیچ منافاتی با انتقام و برخورد با اشرار عالم ندارد

در ادامه آیت‌الله سیدمصطفی خامنه‌ای در مراسم بزرگداشت امام مجاهد شهید، آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای که عصر دیروز با حضور مسئولان و اقشار مختلف مردم در مصلای بزرگ امام خمینی(ره) برگزار شد، گفت: «ابتدا این شهادت بزرگ را به محضر مولای حاضر و ناظرمان، حضرت بقیه‌الله‌الاعظم(عج) و سپس به همه امت اسلامی، ملت عزیز ایران و شما برادران و خواهران تبریک و تسلیت عرض می‌کنم. در مواجهه با این مصیبت بزرگ، موضوع «صبر» مطرح است؛ همان‌طور که در قرآن کریم بر آن تأکید شده است». او افزود: صبر به معنای حقیقی آن، به این معناست که این مصیبت بزرگ را به‌گونه‌ای تحمل کنیم که راهمان را با صلابت و درستی ادامه دهیم و تا رسیدن به هدف نهایی پیش برویم. بنابراین، صبر هیچ منافاتی با انتقام و برخورد با اشرار عالم که در این جنایت‌های بزرگ دست داشته‌اند، ندارد. وی در ادامه خاطرنشان کرد: نکته دوم اینکه ما در حوادث بزرگ هفته گذشته و در تشییع پیکر امام شهید امت، شاهد جلوه‌ای از توحید بودیم که باید قدر آن را بدانیم. فرزند امام شهید سیدعلی خامنه‌ای افزود: در هر جامعه‌ای اگر امام آن جامعه مِن‌الله باشد، امت آن جامعه که تابع آن امام هستند، به عالم بالا و آسمان متصل خواهند شد. او تأکید کرد: در چند روز گذشته جلوه جدیدی از برکات فراوان الهی جلوه‌گر شد و همه عالم شاهد عظمت آن بودند و باید برای تجلی عظیم توحیدی، به امت اسلامی و ملت شریف ایران تبریک گفت. همه باید منتظر باشند که پس از این، برکات بی‌شمار و فراوان الهی را در محیط الهی خود ببینند. آیت‌الله سیدمصطفی حسینی‌خامنه‌ای ضمن ابلاغ قدردانی و تشکر رهبر انقلاب از مردم ایران و عراق برای حضور در تشییع میلیونی آقای شهید ایران، گفت: پس از مقدمه‌ای که پیرامون این رستاخیز چشمگیر و بی‌سابقه عرض شد، بنده موظف هستم پیام تشکر و تقدیر رهبری معظم و معزز را به خاطر برپایی این حماسه بزرگ، به همگان ابلاغ کنم. فرزند امام شهید سیدعلی خامنه‌ای افزود: مردم عزیز ایران با وفاداری و بصیرت فوق‌العاده خود، این صحنه را چنان آراستند که تحمل آن برای دشمن بسیار سنگین بود. حضور میلیونی شما در تهران، قم، مشهد و سراسر کشور، معنای خاصی داشت که ان‌شاءالله در آینده شاهد برکات آن خواهیم بود. او تأکید کرد: همچنین لازم است از متصدیان محترم، چه دولت گرامی و چه دستگاه‌های دیگر که در این زمینه تمهیدات فراوانی انجام دادند، قدردانی کنم؛ از برادران عزیز سپاه، بسیج، نیروهای انتظامی و سایر دستگاه‌ها. آیت‌الله سیدمصطفی حسینی‌خامنه‌ای تصریح کرد: مراتب قدردانی را نسبت به مردم عزیز عراق دارم که با وفا و بصیرت خویش، صحنه‌ای فوق‌العاده را رقم زدند؛ چه در شهرهای نجف و کربلا و چه در مسیر بین نجف و کربلا که برادر عزیزمان به آن اشاره کردند. وی ادامه داد: از همه آنان، از بسیج مردمی عزیز عراق و دولت محترم عراق سپاسگزاری می‌کنم. امیدواریم خدای متعال همه ما را ثابت‌قدم بدارد و توفیق دهد این راه را که خود در مقابل ما گشوده است، به خوبی طی کنیم و به اهداف بلند و متعالی انقلاب اسلامی دست یابیم. در پایان، عرایضم را با سلامی بر وجود مقدس اباعبدالله(علیه‌السلام) که تمام این برکات ناشی از خون مقدس او است، به پایان می‌برم: «السلام علیک یا اباعبدالله و علی الارواح التی حلّت بفنائک، علیک منّی سلام الله ابداً ما بقیت و بقی اللیل و النهار، ولا جعله الله آخر العهد منّی لزیارتکم. السلام علی الحسین و علی علی بن الحسین و علی اولاد الحسین و علی اصحاب الحسین».

حماسه حضور کم‌نظیر مردم در مراسم تشییع رهبر شهید در جهان اسلام پیام روشنی دارد

سرلشکر رحیم‌صفوی نیز در حاشیه مراسم بزرگداشت رهبر شهید انقلاب، با اشاره به حضور حماسی مردم در تشییع جنازه اخیر گفت: این حماسه کم‌نظیر در جهان اسلام پیام روشنی دارد و امیدواریم مسئولان سیاسی کشور از این ظرفیت عظیم مردمی که صدها شبانه‌روز در میدان هستند، برای پیشبرد اهداف کشور استفاده کنند. او با اشاره به موضوع تنگه هرمز تأکید کرد: طبق حقوق بین‌الملل، تنگه هرمز حق دولت ساحلی (ایران) است و در شرایط کنونی که در جنگ هستیم، استفاده از این حق برای ایران قانونی است؛ هرچند در این تنگه، کشور عمان نیز سهیم است. صفوی با هشدار درباره حفظ وحدت ملی گفت: نباید تفرقه، دوگانگی یا دوقطبی بین مردم و دولت ایجاد شود؛ چراکه در شرایط جنگی، همه قوا، نیروهای مسلح و مردم زیر پرچم رهبری باید متحد باشند تا سایه جنگ را از کشور دور کنیم. او در پایان اظهار امیدواری کرد: با توجه به برگزاری انتخابات کنگره آمریکا در آبان‌ماه و نیز تحولات مرتبط با صهیونیست‌ها، پیش از آن انتخابات بتوانیم یک پیروزی آشکار به دست آوریم.

انتقام از قاتلان و آمران ترور امام شهید و کودکان شهید ایران هرگز فراموش نخواهد شد

سخنگوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز در حاشیه این مراسم گفت: مواضع دفاعی کشور به‌صورت کلی و اصلی از سوی قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا(ص) و ستاد کل نیروهای مسلح اعلام می‌شود و ارتش و سپاه نیز اطلاع‌رسانی رویدادهای عملیاتی جنگ را بر عهده دارند. او افزود: وزارت دفاع در چارچوب سیاست‌ها و راهبردهای قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا(ص) و ستاد کل نیروهای مسلح، به‌ویژه در حوزه‌های پشتیبانی فنی، صنعتی، خدماتی و آمادی، به‌صورت فعال از نیروهای مسلح حمایت می‌کند. وزارت دفاع مانند گذشته، در تکرار شکست‌های دشمن آمریکایی و صهیونیستی، نقش مؤثری در عملیات پشتیبانی ایفا می‌کند. انتقام از قاتلان و آمران ترور امام شهید و کودکان شهید ایران هرگز فراموش نخواهد شد و مجازات عاملان این جنایت‌ها، به تقویت بازدارندگی، احیای امنیت ملی، امنیت منطقه‌ای و امنیت جهانی کمک مؤثری خواهد کرد. لازم به ذکر است در این مراسم جمعی از مسئولان عالی‌رتبه کشوری و لشکری ازجمله رئیس‌جمهور مسعود پزشکیان، محمدرضا عارف معاون اول رئیس‌جمهوری و جمعی از اعضای هیئت دولت، فرزندان رهبر شهید، محمدباقر قالیباف، علی باقری‌کنی، حجت‌الاسلام ابطحی، حجت‌الاسلام اژه‌ای و محمود احمدی‌نژاد نیز حضور داشتند.

گزارش «شرق» از روند تحولات نظامی و افق گسترش دامنه درگیری‌ها
آغاز جنگ تحمیلی چهارم؟

عبدالرحمن فتح‌الهی: تشدید بی‌سابقه تبادل آتش میان ایران و ایالات متحده، گسترش دامنه نبرد به جبهه یمن، تلاش واشینگتن برای احیای محاصره دریایی ایران، ادعای دریافت عوارض از کشتی‌های عبوری از تنگه هرمز و در نهایت تهدید آشکار دونالد ترامپ به حملات گسترده‌تر، از جمله هدف قراردادن تأسیسات هسته‌ای ایران و دیگر حوادث، نشان می‌دهد تحولات جاری دیگر با مفاهیمی چون «تنش»، «بحران» یا «بازدارندگی» و بازی با دیگر واژگان سیاسی قابل تبیین نیست. مجموعه رخدادهای این روزها حکایت از آن دارد که تلاش برای «کنترل تنش زیر سقف جنگ» به هر دلیلی ناکام ماند. به بیان صریح‌تر، آنچه امروز در برابر ما قرار گرفته، آغاز دور تازه جنگ تحمیلی علیه جمهوری اسلامی ایران است؛ جنگی که این بار فقط در میدان نبرد متعارف تعریف نمی‌شود، بلکه هم‌زمان در ابعاد نظامی، دریایی، اقتصادی، اطلاعاتی و روانی جریان دارد. این تصور که تا زمانی که دامنه درگیری‌ها به پایتخت یا مناطق مرکزی کشور نرسیده، هنوز با یک جنگ تمام‌عیار مواجه نیستیم و تحولات صرفا در چارچوب تبادل آتش محدود و کنترل‌شده جریان دارد، با واقعیت‌های راهبردی میدان همخوانی ندارد. نخست آنکه نوار ساحلی جنوب ایران، شریان حیاتی اقتصاد ملی، دروازه اتصال کشور به آب‌های آزاد، کانون اصلی صادرات و واردات و محل استقرار بخش عمده زیرساخت‌های نفت، گاز و پتروشیمی است؛ ازاین‌رو هرگونه حمله به این منطقه، مستقیما منافع حیاتی کشور را هدف قرار می‌دهد. دوم آنکه تمرکز فعلی حملات بر جنوب، هرگز به معنای مصونیت مناطق مرکزی و شمالی نیست و نباید به خطای محاسباتی درباره سقف و دامنه جنگ طی روزهای آتی بینجامد. ولی فارغ از اینکه چگونه از تفاهم اولیه ۲۸ خرداد (۱۸ ژوئن ۲۰۲۶) و آغاز گفت‌وگوهای سوئیس برای دستیابی به توافق نهایی به این نقطه رسیدیم و اینکه آیا تفاهم امضاشده بین پزشکیان و ترامپ از اساس چیزی جز «یک تنفس بین دو جنگ» نبود، اکنون واقعیت مسلط، ورود منطقه به مرحله‌ای تازه و پیچیده از رویارویی است؛ مرحله‌ای که می‌تواند معادلات امنیتی و ژئوپلیتیکی غرب آسیا را به شکلی بنیادین دگرگون کند. شتاب تحولات نظامی نیز مؤید همین واقعیت است. در فاصله زمانی کوتاه و مشخصا از ۶ تیرماه، حجم و گستره رخدادهای امنیتی به‌طور محسوسی افزایش یافته و نشان می‌دهد طرفین در حال ورود به فاز پرشتاب‌تری از تقابل هستند. به نظر می‌رسد راهبرد آمریکا بر اجرای عملیات سنگین و کوتاه‌مدت با هدف تحمیل اراده سیاسی و اعلام دستیابی به اهداف نظامی استوار باشد؛ راهبردی که در صورت ناکامی، می‌تواند به گسترش بیشتر میدان نبرد بینجامد. اکنون پرسش اصلی دیگر این نیست که آیا جنگ ادامه خواهد یافت یا خیر، بلکه این است که مسیر تحولات میدانی به کدام سو خواهد رفت، دامنه این رویارویی تا کجا گسترش خواهد یافت و نقطه پایان این جنگ در کدام معادله سیاسی یا نظامی رقم خواهد خورد.

تشدید بحران در خلیج فارس

درگیری‌های نظامی میان ایران و ایالات متحده در روزهای اخیر همچنان ادامه دارد و هم‌زمان با تشدید تنش‌ها در منطقه، دونالد ترامپ با اعلام بازگشت محاصره دریایی ایران مدعی شده است عملیات نظامی آمریکا علیه ایران ادامه خواهد یافت. او همچنین ادعا کرده این رویارویی ممکن است بین دو تا سه هفته به طول بینجامد. در همین حال، روزنامه نیویورک‌تایمز گزارش داد دونالد ترامپ به طور رسمی کنگره آمریکا را از آغاز مجدد درگیری‌ها علیه ایران مطلع کرده است. بر اساس این گزارش، ترامپ در نامه‌ای به رهبران کنگره اعلام کرده نیروهای آمریکایی در قالب «حملات دفاعی» علیه اهدافی در داخل ایران عملیات انجام داده‌اند. انتشار این نامه بار دیگر اختلاف میان کاخ سفید و کنگره بر سر اختیارات رئیس‌جمهور برای ادامه عملیات نظامی بدون دریافت مجوز کنگره را برجسته کرده است؛ موضوعی که همچنان یکی از محورهای اصلی مناقشه سیاسی در واشینگتن به شمار می‌رود.

در عرصه میدانی هم کماکان گزارش‌ها از وقوع انفجارها در نقاط مختلف جنوب ایران و همچنین حملات متقابل ایران به اهداف آمریکایی در منطقه حکایت دارد. روزهای دوشنبه و سه‌شنبه نیز همچنان مناطق مختلفی در جنوب کشور شاهد وقوع انفجارها و فعالیت سامانه‌های پدافندی بودند. خبرنگار ایرنا در چابهار گزارش داد چهار موشک در اطراف کنارک اصابت کرده و صدای انفجارهای شدید همراه با لرزش در و پنجره‌ها در این شهر و مناطق اطراف احساس شده است. به گفته این گزارش، صدای انفجارها تا چابهار و شهرستان دشتیاری نیز شنیده شده و هم‌زمان هواپیماهای آمریکایی در آسمان کنارک مشاهده شده‌اند. هم‌زمان خبرگزاری تسنیم نیز از شنیده‌شدن چندین انفجار در بندرعباس، جزیره لارک و کنارک خبر داد. بر اساس این گزارش، فعالیت گسترده سامانه‌های پدافند هوایی در بندرعباس همزمان با وقوع دو انفجار شدید مشاهده شده و منابع محلی از چهار انفجار سنگین در کنارک سخن گفته‌اند. ایرنا نیز گزارش داد چهار انفجار در شرق بندرعباس شنیده شده، اما مقام‌های رسمی تاکنون درباره ماهیت این انفجارها اظهار نظری نکرده‌اند و مشخص نیست این صداها ناشی از اصابت پرتابه‌های مهاجم یا عملکرد سامانه‌های پدافندی بوده است.

در همین حال، ستاد فرماندهی مرکزی ارتش آمریکا (سنتکام) با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد عملیاتی پنج‌ساعته علیه اهداف نظامی ایران انجام داده است. در این بیانیه ادعا شده نیروهای آمریکایی تأسیسات نظامی در بوشهر، چابهار، جاسک، کنارک، ابوموسی و بندرعباس را هدف قرار داده‌اند. سنتکام هدف این حملات را کاهش توانایی ایران برای انجام حملات علیه کشتی‌های تجاری عنوان کرده و مدعی شده است سامانه‌های دفاع ساحلی، موشکی، پهپادی و ظرفیت‌های دریایی ایران در این عملیات هدف قرار گرفته‌اند. در مقابل، ایران از اجرای عملیات‌های تلافی‌جویانه علیه نیروها و پایگاه‌های آمریکا در منطقه خبر داد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعلام کرد در پاسخ به حملات آمریکا، پایگاه‌ها و دارایی‌های نظامی این کشور در منطقه خاورمیانه هدف حملات موشکی و پهپادی قرار گرفته‌اند. بر اساس بیانیه سپاه، در مرحله نخست عملیات «نصر ۲» با رمز «یا لثارات الحسین»، چند انبار پشتیبانی تسلیحاتی، مرکز ارتباطات ماهواره‌ای و ساختمان محل استقرار نیروهای آمریکایی در پایگاه جفیر بحرین هدف قرار گرفته است.

سپاه همچنین در بیانیه دیگری اعلام کرد در ادامه این عملیات، مخازن سوخت ناوگان پنجم دریایی آمریکا در بحرین هدف قرار گرفته و دچار آتش‌سوزی شده است. این نهاد نظامی همچنین مدعی شد رادار پاتریوت، رادار کنترل هوایی ناوگان پنجم و یک سامانه راداری اخطار اولیه C-RAM را منهدم کرده است. علاوه بر این، سپاه از هدف قرارگرفتن دو فروند سوپرنفتکش خبر داد که به گفته این نهاد با خاموش‌کردن سامانه‌های ناوبری و بی‌توجهی به هشدارهای امنیتی، عبور از مسیرهای پرخطر در تنگه هرمز را انتخاب کرده بودند. در ادامه تحولات میدانی، ظهر دیروز سه‌شنبه نیز گزارش‌هایی از شنیده‌شدن چندین انفجار در بوشهر و منطقه جغادک منتشر شد. خبرگزاری فارس اعلام کرد مردم این مناطق صدای چند انفجار را شنیده‌اند، اما تا زمان انتشار این گزارش محل دقیق وقوع انفجارها و علت آنها مشخص نشده است.

به رغم این تبادل آتش بین طرفین، خبرنگار شبکه الجزیره در تهران با اشاره به شرایط موجود اعلام کرد بسیاری از ارزیابی‌ها وقوع یک جنگ فراگیر میان ایران و آمریکا را بعید می‌دانند و احتمال دارد دامنه رویارویی همچنان در محدوده تنگه هرمز باقی بماند. او هشدار داد بازگشت محاصره دریایی می‌تواند ایران را به بررسی گزینه‌های نظامی بیشتر سوق دهد و منطقه خلیج فارس و دریای عمان را به صحنه رویارویی گسترده‌تری تبدیل کند، هرچند تلاش‌های میانجیگری همچنان ادامه خواهد داشت.

نفس‌های کم‌رمق دیپلماسی

در کنار تحولات تند و سیال عرصه نظامی، در حوزه سیاسی و دیپلماتیک نیز تکاپوهای کم‌رمقی در جریان است و ارزیابی‌های متفاوتی درباره آینده این بحران مطرح می‌شود. در همین راستا، بدر البوسعیدی، وزیر امور خارجه عمان، اعلام کرد مذاکرات پیچیده‌ای برای تدوین سازوکاری بلندمدت با هدف تضمین آزادی کشتیرانی در تنگه هرمز در جریان است. او تأکید کرد عمان مسئولیت همکاری با ایران و جامعه بین‌المللی برای حفظ امنیت کشتیرانی را بر عهده دارد و افزود خطرناک‌ترین تهدیدها علیه امنیت خلیج فارس بیش از آنکه از درون منطقه ناشی شود، حاصل تصمیمات بازیگران خارج از منطقه است. او همچنین خواستار بازتنظیم روابط با آمریکا متناسب با واقعیت‌های جدید امنیتی شد.

واکنش تهران و موج انتقادهای بین‌المللی به ادعای ترامپ درباره بازگرداندن محاصره دریایی

هم‌زمان با ادامه تنش‌های نظامی میان ایران و آمریکا، دونالد ترامپ با طرح ادعایی تازه درباره بازگرداندن محاصره دریایی ایران و دریافت عوارض از کشتی‌های عبوری از تنگه هرمز، موج جدیدی از واکنش‌های سیاسی و امنیتی را برانگیخته است؛ اقدامی که با مخالفت صریح تهران و انتقاد شماری از تحلیلگران و مقام‌های خارجی روبه‌رو شده و نگرانی‌ها درباره آینده امنیت کشتیرانی در یکی از مهم‌ترین آبراه‌های جهان را افزایش داده است. رئیس‌جمهور آمریکا در پیامی مدعی شد ایالات متحده «محاصره دریایی ایران» را دوباره برقرار خواهد کرد؛ محاصره‌ای که به گفته او فقط کشتی‌های ایران و مشتریان آن را هدف قرار می‌دهد و سایر کشورها می‌توانند آزادانه از تنگه هرمز عبور کنند. در همین راستا نیز نیروی دریایی آمریکا روز دوشنبه ۲۲ تیر با انتشار نقشه‌ای اعلام کرد از شامگاه سه‌شنبه ۱۴ ژوئیه (ساعت ۲۰:۰۰ به وقت گرینویچ)، محاصره دریایی ایران را از سر خواهد گرفت. بر اساس این بیانیه، این محاصره تمامی بنادر، سواحل و پایانه‌های نفتی ایران را در بر می‌گیرد، اما مانعی برای عبور کشتی‌های بی‌طرف از تنگه هرمز به مقاصد غیرایرانی نخواهد بود. همچنین اعلام شده است محموله‌های کمک‌های بشردوستانه پس از بازرسی اجازه عبور خواهند داشت.

گزارش کامل را در سایت شرق بخوانید

صباح زنگنه: جنگ تحمیلی چهارم عملا آغاز شده است

با تشدید حملات متقابل میان ایران و ایالات متحده، گسترش دامنه درگیری‌ها به آب‌های جنوبی کشور، تلاش واشینگتن برای اعمال مجدد محاصره دریایی و تهدیدهای تازه دونالد ترامپ علیه تأسیسات هسته‌ای ایران، این پرسش بیش از هر زمان دیگری مطرح شده که آیا منطقه وارد مرحله‌ای تازه از جنگ شده است؟ در پاسخ به این سؤال، صباح زنگنه طی گفت‌وگو با «شرق» معتقد است «جنگ عملا آغاز شده و دیگر نمی‌توان تحولات جاری را صرفا در چارچوب یک بحران یا تنش محدود تحلیل کرد». به باور نماینده پیشین ایران در سازمان کنفرانس اسلامی، «علی‌رغم همه ادعاهای مقامات آمریکایی، جنگ را خود آنها آغاز کرده‌اند. حملات به مناطق مختلف کشور، به‌ویژه در جنوب ایران و همچنین برخی استان‌های دیگر، نشان می‌دهد دامنه درگیری به‌طور محسوسی گسترش یافته است. طبیعی است که پاسخ ایران نیز متناسب با این سطح از تجاوز خواهد بود و همین امر می‌تواند میدان جنگ را به منطقه وسیع‌تری بکشاند». زنگنه پیرامون مسیر و افق پیش‌روی این جنگ تأکید دارد که «ادامه این روند از تبادل آتش، تنها به تقابل نظامی محدود نخواهد ماند، بلکه بازار جهانی انرژی، امنیت کشتیرانی و استفاده از تجهیزات پیشرفته نظامی و سامانه‌های پدافندی را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد و در نتیجه، جنگ وارد مرحله‌ای پیچیده‌تر و گسترده‌تر می‌شود». تحلیلگر ارشد حوزه سیاست خارجی درباره چرایی شکست تفاهم ۲۸ خرداد میان ایران و آمریکا نیز یادآور می‌شود که «آتش‌بس و تفاهم اولیه بیش از آنکه مقدمه‌ای برای صلح باشد، فرصتی برای تجدید قوا بود». لذا به تعبیر زنگنه، «با وجود تلاش مجدانه کشورهای منطقه از پاکستانی‌ها تا قطری‌ها، عمان و دیگر کشورها برای جلوگیری از گسترش جنگ، آمریکا با تحریک اسرائیل از این فرصت برای بازسازی توان نظامی و طراحی عملیات جدید استفاده کرد. آن تفاهم، عملا یک مرحله گذرا و فرصتی برای تنفس دو طرف نبود، بلکه بیشتر مجالی برای آماده‌سازی آمریکا جهت ورود دوباره به درگیری بود». این کارشناس مسائل غرب آسیا همچنین نقش رژیم اسرائیل را در تحولات اخیر و آغاز جنگ تحمیلی سوم قابل توجه می‌داند و اعتقاد دارد: «اگرچه تاکنون این رژیم متجاوز به شکل رسمی وارد جنگ مجدد با ایران نشده است، اما تا اینجای کار، تل‌آویو با ارائه امنیتی، در تشویق واشینگتن به ادامه اقدامات نظامی نقش‌آفرینی کرده است؛ ضمن آنکه احتمال ورود مستقیم رژیم صهیونیستی به جنگ تحمیلی جدید وجود دارد. اما این موضوع به سمت‌وسوی تحولات در روزهای آتی بستگی خواهد داشت». دیپلمات اسبق کشورمان در پاسخ به پرسشی درباره تهدید ترامپ برای حمله به تأسیسات هسته‌ای موسوم به «کوه‌کلنگ» هشدار می‌دهد: «هرگونه حمله به زیرساخت‌های هسته‌ای، چه در ایران و چه در هر نقطه دیگری از منطقه، می‌تواند پیامدهایی فاجعه‌بار برای کل غرب آسیا به همراه داشته باشد و سطح رویارویی را به مرحله‌ای غیرقابل پیش‌بینی برساند». تحلیلگر ارشد حوزه خاورمیانه در پایان، این برداشت رایج مبنی بر اینکه «تا زمانی که جنگ به تهران نرسیده، نمی‌توان از جنگ تمام‌عیار سخن گفت» را نادرست می‌داند و تصریح می‌کند: «جنگ زمانی آغاز می‌شود که زیرساخت‌های حیاتی یک کشور هدف قرار گیرد. جنوب ایران محل اتصال کشور به آب‌های آزاد، کانون صادرات و واردات و مرکز اصلی صادرات نفت و فرآورده‌های پتروشیمی است. اگر این شریان‌های حیاتی دچار اختلال شوند، همه کشور تحت تأثیر قرار می‌گیرد؛ حتی اگر پایتخت هنوز هدف مستقیم حملات قرار نگرفته باشد. از این منظر، جنگ عملا آغاز شده و آثار آن متوجه تمام جمعیت کشور خواهد بود».